

Z ODGOVOROM
NA SOVRAŽNI GOVOR

Svet za odziv na sovražni govor je bil ustanovljen v okviru projekta »Z (od)govorom nad sovražni govor«. Deluje kot samostojno in neodvisno telo.

4. javni odziv Sveta za odziv na sovražni govor

2. februar 2016

Uvodna pojasnila o delovanju Sveta za odziv na sovražni govor

Svet za odziv na sovražni govor (Svet) uporablja definicijo Sveta Evrope, ki sovražni govor označuje kot »vsako obliko izražanja, ki širi, razpihuje, spodbuja ali opravičuje rasno sovraštvo, ksenofobijo, antisemitizem ali druge oblike sovraštva, ki temeljijo na nestrpnosti, kar vključuje nestrpnost, izraženo z agresivnim nacionalizmom in etnocentrizmom, diskriminacijo in sovraštvom proti manjšinam, migrantom ali osebam z migrantskim ozadjem«. Svet pri svojem delovanju upošteva tudi določbe Ustave Republike Slovenije in zakonov s področja enakega obravnavanja in prepovedi javnega izražanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti.

Svet zbira pobude oziroma opozorila na primere, ki se ljudem zdijo sporni in vredni javnega odziva, a se lahko odziva na sovražni govor zgolj v skladu s svojimi omejenimi zmožnostmi. Cilj odzivov je z javno razpravo preseči atomizirajoče odzive posameznih akterk in akterjev, in da se na ta način lahko v okviru enega telesa reagira na pojave nestrpne in sovražne javne besede, tudi ko le-ti niso kazensko pregonljivi. Menimo namreč, da je treba z javno in poglobljeno razpravo opozarjati predvsem na pojave diskriminatornega govora, ki manjšinam oz. marginaliziranim skupinam zanika pravice ali jih obravnava na način, ki opravičuje njihov deprivilegiran položaj. Svet v svojih odzivih izhaja iz vprašanja, ali gre za simbolno podrejanje, promoviranje legitimnosti neenakopravnosti, neenakega obravnavanja, diskriminacije, izključevanja, nestrpnosti, nasilja ali sovraštva. Svet reagira torej le na napade na posamezne skupine (*ad rem*) in ne reagira, ko gre za napade na konkretnega posameznika ali posameznico (*ad personam*).

Vprašanje, kdaj in na kaj se odzivati, Svet dodatno osmišlja z večstopenjsko preverbo vsakega posameznega primera po naslednjem ključu: **a)** Ali je govor uperjen proti manjšinam? (Svet izjemoma obravnava tudi govor, objavljen na družbenih omrežjih, ki ga razširjajo javne osebnosti in institucije, če v njem izražajo pozive k poboju katerekoli družbene skupine.) **b)** Kdo se izreka in ali govori iz pozicije družbene moči in javnega vpliva? (Svet obravnava le tvite in Facebook objave javnih osebnosti oziroma organizacij in institucij, katerih izjave oziroma objave imajo javni domet in vpliv.) **c)** Kakšen je kontekst in namen sporočila? Ali ima tudi napadena skupina enake vzvode, da se zaščiti pred napadi in nanje javno odgovori? **d)** Primere, ki ustrezajo prvim trem kriterijem, Svet še dodatno podrobneje preučí.

Svet za odziv na sovražni govor je v obdobju med 4. novembrom 2015 in 31. januarjem 2016 prejel oziroma obravnaval 8 novih pobud/primerov, vendar se za javni odziv odloči glede na že predstavljena merila. V vmesnem obdobju se je Svet odzval tudi z obsodbo napada na simbol muslimanske skupnosti v Sloveniji (15. januarja 2016). V nadaljevanju sledi naš odziv:

Z ODRGOVOROM

Svet za odziv na sovražni govor je bil ustanovljen v okviru projekta »Z (od)govorom nad sovražni govor«. Deluje kot samostojno in neodvisno telo.

1. Svet za odziv na sovražni govor opozarja na neprimerno javno retoriko predstavnikov rimskokatoliške cerkve v Republiki Sloveniji:

1.1. Zapis soboškega škofa Petra Štumpfa »Lažje je biti prekmurski Slovenec na Madžarskem kot pa v skrajno islamistični Sloveniji« (Spletna stran škofije Murska Sobota in [Radia Ognjišče](#), objavljeno 29.10.2015)

Svet za odziv na sovražni govor je 4. novembra 2015 prejel pobudo za odziv na javno pismo soboškega škofa Petra Štumpfa z naslovom *Lažje je biti prekmurski Slovenec na Madžarskem kot pa v skrajno islamistični Sloveniji*, ki je bil 29. oktobra 2015 objavljen na spletni strani škofije Murska Sobota. Prijavitelj je priložil tudi spletno povezavo na pismo in prepis celotnega besedila. Svet je pobudo obravnaval na seji 22. januarja 2016 ter soglasno sklenil, da primer vsebuje potrebne elemente za javni odziv.

V pisanju škofa Štumpfa Svet sicer ni zaznal sovražnega govora, ki bi pozival k mobilizaciji proti beguncem in begunkam. V besedilu pa so vsekakor prisotni elementi ksenofobije in skrajno neprimerne govora do pripadnic in pripadnikov islamske vere. Slednji naj bi namreč po mnenju avtorja predstavljali nevarnost za krščanstvo in »našo« kulturo zgolj zaradi svojega verskega prepričanja in drugačnega kulturnega okolja, iz katerega prihajajo (se bodo ustavili pri »nas in nam vsiljevali od verskih do povsem nesprejemljivih življenjskih navad«).

Pri tem je skrb zbujujoče, da visoki predstavnik dominantne verske skupnosti, ki ima zaradi svojega položaja velik vpliv na vernice, vernike in širšo javnost v Republiki Sloveniji, na ta način spodbuja strah pred drugo versko skupnostjo in utrjuje negativno nastrojenost dela javnosti do njenih pripadnic in pripadnikov. V pojasnilih po objavi prispevka, ki je naletel na oster odziv javnosti, avtor tako med drugim poudari, da je imel v mislih »umetno spodbujene migrante« in da je »opozarjati vernike na pretečo nevarnost« škofova dolžnost. Pri tem ni zanemarljivo, da je Štumpf podobna stališča glede begunk in beguncev širil že v predhodnih objavah. Kot sam pojasni v javnem pismu, je že »lansko pomlad« v glasilu Poti k bogu napovedal, da se islamizacija Evrope lahko zgodi čez noč.

Objavljeno pismo škofa Štumpfa zagotovo ne prispeva k spodbujanju strpnega medverskega in medkulturnega dialoga. Prav nasprotno. Njegov zapis je potrebno brati tudi v luči dejstva, da se nihče od najvišjih predstavnikov katoliške cerkve v Sloveniji ni nedvoumno distanciral od njegovih islamofobnih stališč, čeprav bi od verskih predstavnikov pričakovali, da se bodo dejavno zavzeli za strpen dialog.

1.2. Anton Arko: »Ma sit sem že tega referendum« (Glasilo šentpeterske župnije v Ljubljani Šentpeterski zvon, december 2015)

Svet za odziv na sovražni govor je 10. decembra 2015 prejel pobudo za odziv na prispevek Antona Arka *Ma sit sem že tega referendum za družino*, ki je bil decembra 2015 objavljen v glasilu šentpeterske župnije v Ljubljani, Šentpeterski zvon. Prijavitelj pojasnjuje, da pisanje v omenjenem prispevku doživlja kot sovražni govor ter poudarja, da gre za zlorabo lokalnega medija za širjenje predreferendumske kampanje. Svet je pobudo obravnaval na seji 22. januarja 2016 ter soglasno sklenil, da primer vsebuje potrebne elemente za javni odziv.

Avtor v prispevku vztrajno nagovarja bralce in bralke, naj gredo na referendum o družinskem zakoniku in glasujejo proti. Da bi jih prepričal, zakaj naj glasujejo proti izenačitvi pravic istospolnih parov, uporablja znana homofobna stališča nasprotnic in nasprotnikov družinskega zakonika. Homoseksualnost tako prikaže kot grožnjo otrokom, ko denimo zapiše "lahko grem in glasujem PROTI

posvajanju otrok v homoseksualne in lezbične pare, ker po predlaganem zakonu v primeru ženine in moje smrti mojih otrok ne bodo smeli posvojiti moji starši, ampak ...”. Bralce in bralke prepričuje, da morajo glasovati proti, ker “zakon odpira vrata teoriji spola” in bodo v šolah otroke “poučevali o istospolnih praksah in jih v cvetu mladosti prepričevali, da si sami lahko izberejo spol”. Homoseksualnost po Arkovem mnenju ogroža tudi tradicionalno družino, zato bo “za zmago družine nad eksperimentalno homoseksualno skupnostjo vsak dan srečno molil k sveti družini in sv. Jožefu, varuhu družine”. Ob tem bralke in bralce eksplicitno vabi, naj glasujejo proti in tudi “z božjo pomočjo” branijo vrednoto družine. Kot argument za zavrnitev zakonika še navaja, da bodo v nasprotnem primeru kazensko odgovorni vsi, ki bi se v praksi upirali uveljavljanju enakopravnosti istospolno usmerjenih oseb (denimo matičarji, ki ne bi hoteli poročiti istospolnega para, ali učitelji, ki ne bi želeli vzgajati v duhu teorije spola...).

Svet za odziv na sovražni govor ugotavlja, da Arko s svojim prispevkom širi predsodke in stereotipe o LGBT skupnosti, ki vodijo v nadaljnjo diskriminacijo njenih pripadnikov in pripadnic. Avtorjeva homofobna pojasnila o tem, zakaj je potrebno glasovati proti, delujejo kot sprožilec mobilizacije: bralce in bralke katoliškega glasila z nesprejemljivim zastraševanjem pozivajo, naj na referendumu zavrnejo zakonik in s tem istospolnim parom odrečejo enakopravnost.

2. Radio Europa 05 (uvrstitev kolumne Romana Vodeba, 19. november 2015)

19. novembra 2015 je Svet za odziv na sovražni govor prejel prijavo, ki se nanaša na redno kolumno Romana Vodeba na Radiu Europa 05. Kolumna je bila predvajana 19. novembra 2015. Prijaviteljica navaja besedne zveze in trditve avtorja kolumne, ki begunce in begunke večkrat označujejo za barbore, islamsko vero za militantno, uporablja pa še niz stereotipov in tudi vulgarnosti, ko v kontekstu prihoda begunk in beguncev razlaga lastnosti žensk in moških ter posilstva. Svet za odziv na sovražni govor nima dostopa do celotne objavljene kolumne, saj na spletni strani Radia Europa 05, kjer so sicer shranjeni posnetki vseh kolumen Romana Vodeba, povezava na posnetek ravno te kolumne, predvajane 19. novembra 2015, ne deluje. Iz delov, ki jih navaja prijaviteljica, pa je možno sklepati o vsebini vsaj dela objavljenih sporočil avtorja kolumne. Svet je pobudo obravnaval na seji 22. januarja 2016 ter soglasno sklenil, da primer vsebuje potrebne elemente za javni odziv. Svet se je na javno govorico Romana Vodeba v preteklosti že odzval, in sicer 24. junija 2015. Takrat je šlo za njegovo oglašanje na družbenem omrežju in razširjanje nestrpnosti do istospolno usmerjenih.

V kontekstu razprave o begunkah in begunjih ima razširjanje predsodkov in nestrpnosti preko radijskega programa dodatno težo, saj gre za medij, ki uporablja javne frekvence in je po zakonu o medijih zavezan k spoštovanju prepovedi spodbujanja k neenakopravnosti ter izzivanja sovraštva in nestrpnosti. Zakon določa, da je odgovorni urednik medija odgovoren za vsako objavljeno informacijo. Opozarjamo, da zgolj obvestilo – ki ga je zaslediti pred vsako objavljeno kolumno Romana Vodeba, in v katerem predstavnik radia pove, da ta radijska kolumna odraža stališča avtorja, ki da jih ni možno šteti za stališča izdajatelja, ter da za izražena mnenja odgovarja samo avtor, ne pa radio, izdajatelj radijskega programa in odgovorne osebe na radiu – ne more radia odrediti uredniške odgovornosti.

Radio Europa 05 v samopredstavitvi na spletni strani svoj program opisuje kot namenjenega izobraževanju javnosti, izpostavljajoč tudi, da poudarek namenja, med drugim, varovanju človekovih pravic in spoštovanju načel enakosti.

Zato Svet za odziv na sovražni govor poziva ta radio in druge medije v Sloveniji, da pri razširjanju programskih vsebin svojih ali gostujočih avtorjev in avtoric dosledno spoštujejo načelo enakosti ter prepoved spodbujanja k neenakopravnosti in izzivanja sovraštva in nestrpnosti.

Z ODGOVOROM
NA SOVRAŽNI GOVOR

Svet za odziv na sovražni govor je bil ustanovljen v okviru projekta »Z (od)govorom nad sovražni govor«. Deluje kot samostojno in neodvisno telo.

3.1. Emil Milan (Pintar): »Nova kriza slovenske identitete?« ([blog](#), 14. november 2015)

3.2. Žiga Turk: »Zapomnite si Pariz!« ([Siol.net](#), 15. november 2015)

Svet za odziv na sovražni govor je 19. novembra 2015 prejel pobudo za odziv na domnevni sovražni govor v blogerskem zapisu Emila Milana Pintarja. Prijava se je nanašala na tekst »Nova kriza slovenske identitete?«, ki ga je Pintar na svojem blogu objavil 14. novembra 2015 in v katerem naj bi bili prisotni elementi sovražnega govora, uperjenega proti begunkam, beguncem, migrantkam in migrantom.

Poleg tega je Svet za odziv na sovražni govor 23. novembra 2015 prejel tudi pobudo za odziv na domnevni sovražni govor v kolumni dr. Žige Turka. Gre za besedilo z naslovom »Zapomnite si Pariz!«, ki so ga 15. novembra 2015 objavili na spletnem portalu Siol.net. Pobudnik za odziv je v tekstu zaznal »sovražni govor, rasizem, in obilico netočnih podatkov.«

Svet je obe pobudi obravnaval na seji 22. januarja 2016 ter soglasno sklenil, da primera vsebujeta potrebne elemente za javni odziv. Zaradi naslavljanja enake tematike in tematiziranja iste ranljive skupine je oba teksta Svet obravnaval skupaj.

Zapis na blogu Emila Milana Pintarja z uporabo stilno zaznamovanih, ekspresivnih besed in frazemov (»invazija muslimanov«, »Merklovi (še) ni uspelo zaustaviti stampeda na izvoru«, »Sloveniji ponovno grozi«...) nedvomno krepi predstave o Drugih (migrantih in migrantkah), kot grožnji za prebivalke in prebivalce Slovenije. Tekst migrante, migrantke in osebe z migrantskim ozadjem na več mestih posplošeno prikazuje kot neizobražene, nekvalificirane, kriminalce, nasilneže in teroriste, ter s tem utrjuje predsodke in stereotipe. V tekstu je zaznati tudi elemente nacionalizma in etnocentrizma, ki tukajšnjo prevladujočo kulturo predstavlja kot (edino) normalno, enakopravnost in enakovrednost drugih kultur, ki sobivajo na slovenskem prostoru, pa označuje kot grožnjo slovenski identiteti. Avtor v tekstu rasnega sovraštva, ksenofobije ali drugih oblik sovraštva do manjšin, migrantk, migrantov in oseb z migrantskim ozadjem, nikjer neposredno ne spodbuja, so pa lahko sovraštvo, izključevanje in diskriminacija beguncev posredne posledice reproduciranja diskurzov moralne panike, predsodkov in stereotipov.

V tekstu dr. Žige Turka je že v začetku nakopičenih nekaj grobih rasizmov (»Zakaj ne bi Afričani tudi hitreje mislili, če že hitro tečejo. Enkrat, ko bodo imeli dobre šole je mogoče tudi to.«), ki jih avtor »nadgradi« z (ana)logicističnim, »zdravorazumskim« utemeljevanjem predsodkov in stereotipov do muslimank in muslimanov (»Ni vsak musliman potencialni terorist ... so pa skoraj vsi teroristi muslimani«). Turkovo razmišljanje je polno negativnih stereotipov o arabskem svetu, muslimanski veri in kulturi, obenem pa povečevanja kulture zahodne civilizacije kot nosilke svobode in človekovih pravic. Avtor se problematičnosti načina svojega ubesedovanja zaveda, svoja stališča na več mestih mehča, zavija v leporečje o nujnosti integracije, kljub temu pa se osnovni liniji jezika kulturnega rasizma in etnocentrizma ne odreče. Umanjka zavedanje, da pri naslavljanju tovrstnih občutljivih vprašanj z jezikom ne smemo izražati, širiti, razpihovati, spodbujati ali opravičevati ideologij večvrednosti enih nad drugimi, rasizma, ksenofobije, etnocentrizma ter predsodkov in stereotipov, ki lahko vodijo v izključevanje, diskriminacijo ali celo nasilje.

Posebno skrb se v tem smislu pričakuje od javnih osebnosti, zato Svet za odziv na sovražni govor ob prebiranju tekstov Emila Milana Pintarja in dr. Žige Turka poziva k uporabi takih ubesedovalnih tehnik, s katerimi bomo lahko naslavljali naše strahove in skrbi o občutljivih družbenih vprašanjih, ne da bi pri tem depriviligirane skupine prizadeli, žalili, stigmatizirali ali izključevali.

4. Svetlana Makarovič (Cankarjev dom, 25. november 2015)

Svet za odziv na sovražni govor je 4. decembra 2015 in 5. decembra 2015 prejel dve ločeni pritožbi, v katerih prijavitelji v obravnavo Svetu za odziv na sovražni govor predlagajo izjavo pisateljice Svetlane Makarovič na knjižnem sejmu dne 25. novembra 2015, v okviru nastopa na Pisateljskem odru v Cankarjevem domu. Svetlana Makarovič je med drugim rekla: »Bolj kot jih gledam, bolj mi je žal, da niso bili splavljeni, ko je bil še čas«. Pritožniki navajajo, da so bile besede namenjene duhovniku Branku Cestniku, poslancu Jožefu Horvatu in vodji koalicije Za otroke gre Alešu Primcu, ki so bili predvideni za nastop kasneje v okviru predstavitve druge knjige na knjižnem sejmu. Pritožniki menijo, da so sporne besede pomenile agresivni besedni napad. V pritožbi še navajajo, da zaradi sporne izjave niso bili prizadeti le konkretni posamezniki, pač pa vsi, ki zagovarjajo pravico do življenja od spočetja do smrti. Svet je pobudo obravnaval na seji 22. januarja 2016 ter soglasno sklenil, da primer vsebuje potrebne elemente za javni odziv.

Izjava Svetlane Makarovič je lahko razumljena v smislu, da osebam z določenim prepričanjem odreka pravico do razprave in/ali celo bivanja, kar bi lahko označili za razpihovanje nestrpnosti. A v obravnavanem primeru so bile izjave usmerjene proti konkretnim posameznikom, ki imajo na voljo pravne poti za varstvo svojih osebnostnih pravic. Glede morebitnega kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva in nestrpnosti pa lahko odločijo le pristojni državni organi, čeprav v tem primeru – glede na določila in uradne razlage 297. člena kazenskega zakonika – ni povsem jasno, katera osebna okoliščina bi prišla v poštev pri opredelitvi skupine, proti kateri je bila usmerjena izjava.

Kot skupinsko okoliščino posameznikov, na katere se je nanašala izjava Svetlane Makarovič, bi lahko šteli politično prepričanje oziroma svetovni nazor, ki ga izražajo v razpravah o definiciji družine in urejanju pravic gejev in lezbijk v Sloveniji. To je pomembno poudariti zaradi razumevanja konteksta in upoštevanja časa, v katerem je bila izrečena omenjena izjava, tj. časa pred referendumom o noveli zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR). Predmet referendumu pa so bila ravno določila, ki naj bi na področju družinskega prava izenačila pravice manjšinski skupnosti istospolno usmerjenih posameznic in posameznikov v slovenski družbi.

Ugotavljamo, da je izjava Svetlane Makarovič neprimeren in nesprejemljiv poskus diskvalifikacije nasprotnikov novele ZZZDR, čeprav le-ti odrekajo pravice družbeni manjšini, kar je prav tako povsem nesprejemljivo. Sporočanje, da bi za ljudi, ki imajo določeno mnenje in zagovarjajo določene vrednote, bilo bolje, da jih ni, ni le zaničevanje življenja in delovanja teh konkretnih ljudi, temveč je tudi nevarno uveljavljanje prakse javnega razsojanja o tem, kdo ima pravico živeti in delovati v družbi.

Svet za odziv na sovražni govor opozarja na pomen vzpostavljanja in ohranjanja dostojne ravni javne razprave o temah, o katerih ni soglasja v družbi. Za dostojno raven javne razprave štejemo tisto, ki temelji na svobodnem in spoštljivem izražanju različnih mnenj in pogledov, brez potvarjanja dejstev, jemanja dostojanstva ter ustrahovanja in diskriminatornega označevanja tistih, o čigar položaju in pravicah teče razprava v javnosti. Hkrati pa to velja tudi za odnos do nasprotnic in nasprotnikov v javni razpravi.

5. Grafiti (Malo nogometno igrišče v BS3, Ljubljana, začetek decembra 2015)

Svet za odziv na sovražni govor je 10. decembra 2015 prejel pobudo za odziv na sovražne grafite na malem športnem igrišču v soseski BS3 Ljubljani. Prijavitelj je na Svet naslovil tudi vprašanje o možnostih konkretnega ukrepanja, npr. prekrivanja oziroma prijave drugim organom. Svet je pobudo obravnaval na seji 22. januarja 2016 ter soglasno sklenil, da primer vsebuje potrebne elemente za javni odziv.

Svet za odziv na sovražni govor na podlagi te prijave poziva vse lastnike in lastnice zemljišč oziroma nepremičnin, da prekrijejo sovražne grafite (npr. kljukasti križi, keltski križi, sovražni in hujskaški ter neonacistični napisi, npr. »nož, žica, srebrenica«, »88«, »ubi pedra« itn.) oziroma jih prijavijo policiji in po njenem posredovanju prekrijejo.

Grafiti so svojevrstno ogledalo družbe in nestrpne izjave mečejo slabo luč na to ulično kulturo. Svet za odziv na sovražni govor zato grafitiranje vidi tudi kot potencialno rešitev in nekaj pozitivnega za skupno okolje, kadar z vizualnimi podobami ali domislenimi sporočili prispeva k prekrivanju sovražnih sporočil ali oživiljanju zanemarjenega urbanega prostora. Kot to ponazori dobra praksa iz Novih Fužin, se lahko z grafitom prekrije napise, ki so se desetletja nabirali na telovadnici Srednje šole za gostinstvo in turizem (seveda po tem, ko je bilo to dogovorjeno z vodstvom šole, ki s tem tudi ni imelo nobenih stroškov).

Ob tej priložnosti Svet poziva vse ljudi, da razmislijo, kaj lahko storijo dobrega za svojo sosesko in morda na ta način pokažejo vsem ostalim, da jim ni vseeno, ter to pozitivno prakso in dobro voljo prenesejo na mlade. Pozivamo grafitarje in grafitarke, da v dobro vseh prekrijejo nestrpne napise s pozitivnimi sporočili ali risbami, kjer je to mogoče. Čim bolj inovativno in domiselno. (Kot je Svet, na primer, že predlagal v svojem prejšnjem javnem odzivu.)

6. Predlagam.vladi.si

Svet za odziv na sovražni govor je 5. januarja 2016 prejel prijavo proti portalu Vlade RS predlagam.vladi.si. Prijaviteljica opozarja na besedišče, ki ga lahko najdemo v komentarjih pod predlogi, ki se nanašajo na »begunsko krizo«. Sicer se prijaviteljica tudi sama strinja, da morda znakov sovažnega govora, ki bi ustrezali definiciji, res ni, a vseeno poudarja, da je sporno vsaj to, da gre vendarle za vladni portal, kjer se po njenem mnenju takšnih nestrpnosti in žaljivega odnosa do katerihkoli skupin ljudi ne bi smelo dopuščati. Prijava se nanaša predvsem na dva predloga, podana na to spletišče, oz. na komentarje pod tema dvema predlogoma:

<http://predlagam.vladi.si/webroot/idea/view/6997>

<http://predlagam.vladi.si/webroot/idea/view/7005>

Po pregledu spletišča, kjer je pogost komentator anonimnež »peter g«, ki širi stereotipe o migrantih in jih tudi žali (recimo s tem, da predlaga, da bi vsem za prehrano ponujali svinjska rebra itd.), smo presodili, da si ta prijava zasluži naš odziv v obliki predloga Vladi RS. Predlog je zato Svet Vladi RS podal kar na portal:

Spoštovana Vlada RS,

Svet za odziv na sovražni govor je prejel prijavo, ki se nanaša na forume na spletni strani predlagam.vladi.si in vsebine, povezane z »begunsko krizo«.

Prijava se nanaša predvsem na dva predloga, podana na to spletišče, oz. na komentarje pod ta dva predloga:

<http://predlagam.vladi.si/webroot/idea/view/6997>

<http://predlagam.vladi.si/webroot/idea/view/7005>

Po pregledu spletišča, kjer je pogost komentator anonimnež »peter g«, ki širi med bralke in bralce stereotipe o migrantkah in migrantih in jih tudi žali (recimo s tem, da predlaga, da bi vsem za prehrano ponujali svinjska rebra itd.), smo presodili, da si ta prijava zasluži naš odziv v obliki predloga vam.

Podpiramo preglednost dela vlade in možnost, da posameznice in posamezniki z Vlado RS lahko komuniciramo na ta način, a zavedati se je treba, da tovrstni portali, ki so dostopni prek interneta vsakomur, za seboj potegnejo tudi določene odgovornosti. V primeru dopuščanja komentarjev brez »uredniškega« poseganja vanje se na portalu seveda lahko znajde tudi neprimeren in celo sovražen govor. Spletno mesto Vlade RS ne bi smelo biti poligon za takšne in drugačne sovražnosti,

Z ODGOVOROM
NA SOVRAŽNI GOVOR

Svet za odziv na sovražni govor je bil ustanovljen v okviru projekta »Z (od)govorom nad sovražni govor«. Deluje kot samostojno in neodvisno telo.

lahko je le mesto za civiliziran in kulturn dialog. Odgovornost Vlade RS kot upravljavca portala predlagam.vladi.si po našem mnenju obsega tudi odgovornost presoje, kakšne vrste dialoga si Vlada RS na tem portalu želi, kakšne vrste besednjak bo podpirala oz. tolerirala. V veliko pomoč so zato lahko pravila, kjer bi morala Vlada RS jasno povedati, kakšnega govora ne bo dopuščala, kako bo komentatorje na neprimeren govor opozarjala in predvsem, kdaj bo neprimeren govor (v skladu s postavljenimi pravili) tudi umaknila oz. izbrisala.

V zakonodajnem postopku je v drugem branju Zakon o medijih (Zmed – C), ki bo v 18. členu (le ta določa odgovornost urednikov) spremenjen in bo določal, da odgovorni urednik odgovarja tudi za vsebino komentarjev in drugega avdiovizualnega materiala bralcev, poslušalcev ali gledalcev. Nadalje predlog spremembe določa tudi, da mora odgovorni urednik oblikovati pravila za izbiro in vključitev komentarjev ter jih javno objaviti na primernem mestu v mediju. Komentar, ki ni v skladu z objavljenimi pravili, mora biti v najkrajšem možnem času umaknjen.

Vladi Republike Slovenije predlagamo, da sprejme podobna pravila o komentiranju, ki ga dopušča na forumih pod vsakim posameznim predlogom, ki ga poda zainteresirana javnost, in določi neke vrste uredniško politiko (pa čeprav portal predlagam.vladi.si ni medij), kot to določa predlog Zakona o medijih. Na ta način bo javnosti dala jasen znak, da vsakovrsten govor na njenem spletišču ni dopusten in da bo v skladu z vnaprej določenimi pravili neprimeren govor s spletišča tudi brisala. Vsi skupaj moramo doprinesti k umirjanju strasti in umirjenemu dialogu, saj »begunska kriza« še ne bo kmalu končana. Prva med vsemi je zagotovo Vlada RS, ki naj poleg vseh ukrepov za delo z migrantkami in migranti ne pozabi tudi na ta pomemben segment realnosti »begunske krize« – opozarjanja na neprimerno sovražno retoriko.

7. Proti napadom na ženske (december 2015, januar 2016)

Svet za odziv na sovražni govor obsoja vsakršne napade, sovražni govor in nasilje nad ženskami. Silvestrski dogodki v Kölnu in drugih nemških mestih zaslužijo jasno obsodbo, saj je spolno nasilje eden najhujših izrazov moške prevlade in moči nad ženskami. Odzivi, ki so napade izkoristili za ksenofobno in rasistično pozivanje k preganjanju vseh priseljencev, priseljencev in beguncev ter begunjk, so prav tako vredni obsodbe. Njihove neposredne negativne posledice so bile vidne v fizičnih napadih na priseljenke in priseljence v Nemčiji, ki so sledili jasnim pozivom k usklajenim napadom preko družbenih omrežij. A begunci in begunke niso bili izpostavljeni kot edina tarča napadov nestrpnosti. Kot lahko opazujemo tudi v Sloveniji, se je ost napadalk in napadalcev obrnila tudi na organizacije ter posameznice in posameznike, ki nasprotujejo ksenofobiji in sovražnemu govoru. Ljubljanski grafiti »posilimo levičarke« so jasen izraz zaobrnitve logike, ki pod pretvezo zaščite »naših žensk« napada tiste ženske, ki znotraj »nacionalnega telesa« zaradi političnih prepričanj in delovanja niso prepoznane kot »naše«, ampak kot sovražnice, ki si zaslužijo ponižanje in napad. Prehod od besed k dejanjem je lahko zelo hiter, na kar je Svet opozoril že 15 januarja 2016 z obsodbo napada na islamski kulturni center. Poziv k spolnemu nasilju nad ženskami presega t. i. abstraktno nevarnost in ni »le« odkrita grožnja z nasiljem, ampak je nasilno dejanje samo po sebi. Svet zato od institucij države pričakuje in zahteva, da s svojim ukrepanjem pošljejo jasen signal nestrpnosti, da izrazov javnega hujskanja in sovraštva Republika Slovenija ne tolerira.

8. Napadi na novinarko Jeleno Aščič (januar 2016)

Svet za odziv na sovražni govor ugotavlja, da so med vse pogostejšimi tarčami nestrpnega govora v javnosti tudi novinarke in novinarji. Nazadnje je skrajno žaljive in nacionalistične komentarje na

družbenih omrežjih doživela novinarka RTV Slovenija Jelena Aščič. Izjave, ki novinarko žalijo zaradi pripisane etnične pripadnosti (»banda pritepena ... takoj odvzet državljanstvo«, »banda nehvaležna«, »to so migranti ... nikoli integrirani«), s tem ponižujejo in napadajo tudi druge prebivalke in prebivalce, državljanke in državljane Republike Slovenije. Omenjene izjave namreč ne problematizirajo novinarkinih izjav, ampak njeno (predpostavljeno) etnično pripadnost. Delo novinark in novinarjev nasplošno in v konkretnih primerih je lahko predmet kritike, pritožb in zahtev po popravku. Vendar je pri tem nedopustno etnično in vsakršno drugo profiliranje in zaničevanje novinark in novinarjev. Še posebej problematične in nevarne so izjave, ki jih izrekajo politično in strokovno vplivne in izpostavljene osebe; v primeru novinark Jelene Aščič pa je nedopustno, da so sovražne, rasistične in napadalne komentarje na družbenih omrežjih, ki merijo na njeno pripisano etničnost, z všečkanjem podpirali in širili celo poslanci v državnem zboru ter druge vplivne javne osebe.

**Svet za odziv na sovražni govor smo
(po abecednem vrstnem redu):**

Mitja Blažič
Zlatan Čordić – Zlatko
Ciril Horjak – dr. Horowitz
Metka Mencin Čeplak, *podpredsednica Sveta*
Lija Mihelič
Brankica Petković
Nataša Pirc Musar, *predsednica Sveta*
Jernej Rovšek, *podpredsednik Sveta*
Lea Širok